

UCHWAŁA NR 7025/23
ZARZĄDU WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO
Z DNIA 10 MAJA 2023 ROKU

W SPRAWIE:

Przyjęcie informacji dla Komisji Rolnictwa i Ochrony Środowiska Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego o realizacji projektu nasadzeń drzew i krzewów miododajnych w latach 2020-2022

NA PODSTAWIE:

art. 41 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (t.j. Dz. U. z 2022 poz. 2094 z późn. zm.), uchwala się co następuje:

§ 1

Przyjmuje się informację o realizacji projektu nasadzeń drzew i krzewów miododajnych w latach 2020-2022, która stanowi załącznik do niniejszej uchwały oraz kieruje się przedmiotowy dokument do Komisji Rolnictwa i Ochrony Środowiska Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Dyrektorowi Departamentu Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dnia podjęcia.

MARSZAŁEK
WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

ANDRZEJ BĘTKOWSKI
(dokument podpisano elektronicznie)



*Załącznik do uchwały nr 7025/23
z dnia 10 maja 2023 r.
Zarządu Województwa Świętokrzyskiego*

Informacja na Komisję Rolnictwa i Ochrony Środowiska Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego o realizacji projektu nasadzeń drzew i krzewów miododajnych w latach 2020-2022

Różnorodność biologiczna ma zasadnicze znaczenie dla życia. Natura zapewnia nam żywność, zdrowie i leki, surowce, rekreację i dobre samopoczucie. Zdrowy ekosystem służy jako filtr powietrza i wody, dzięki czemu klimat pozostaje w równowadze. Gospodarka również w znaczącym stopniu korzysta z zasobów przyrody: połowa światowego produktu krajowego brutto (PKB) – 40 bln euro – zależy od przyrody.

Ze względu na nie zrównoważoną działalność człowieka przyroda ginie na naszych oczach! W ciągu ostatnich 40 lat łączna wielkość populacji dzikich gatunków na świecie zmniejszyła się o 60 proc. Wyginieciem zagrożonych jest 1 milion gatunków. Utrata różnorodności biologicznej i kryzys klimatyczny to dwa powiązane ze sobą zjawiska, które wpływają na siebie negatywnie. Odbudowa lasów, rekultywacja gleb i terenów podmokłych oraz tworzenie terenów zielonych w miastach to niezbędne czynniki przeciwdziałania zmianom klimatu, które koniecznie należy wdrożyć do 2030 r.

Mając powyższe na uwadze Komisja Europejska w 2020 roku przyjęła dokument pod nazwą „Unijna strategia na rzecz bioróżnorodności 2030. Przywracanie przyrody do naszego życia”.

Główne elementy Strategii na rzecz bioróżnorodności to:

1. Objęcie obszarem chronionym co najmniej 30 % gruntów oraz 30 % mórz w Europie.
2. Odbudowa zdegradowanych ekosystemów na lądzie i morzu w całej Europie przez:
 - a) zwiększenie skali rolnictwa ekologicznego i elementów krajobrazu charakteryzujących się bogatą różnorodnością biologiczną na gruntach rolnych,
 - b) przywrócenie co najmniej 25 tys. km rzek w UE do stanu charakterystycznego dla rzek swobodnie płynących,
 - c) ograniczenie stosowania pestycydów i ich szkodliwych skutków o 50 % do 2030 r.,

- d) powstrzymanie i odwrócenie procesu spadku liczebności owadów zapylających,**
- e) zasadzenie 3 mld drzew do 2030 r..**

Zwłaszcza powstrzymanie i odwrócenie procesu spadku liczebności owadów zapylających jest zagadnieniem bardzo ważnym. To negatywne zjawisko jakim jest spadek populacji owadów zapylających można powstrzymać poprzez zapewnienie tym owadom możliwości pozyskiwania pokarmu. Sposobem na to jest sadzenie drzew i krzewów miododajnych. Nie do przecenienia jest również znaczenie tych nasadzeń dla człowieka.

Wpływ zadrzewienia na środowisko naturalne

Drzewa odgrywają ogromną rolę dla życia na ziemi. Jako największe rośliny i dzięki prowadzonemu na wielką skalę procesowi fotosyntezy najskuteczniej produkują tlen do atmosfery. Jeden hektar lasu liściastego może wyprodukować około 700 kg tlenu, co stanowi dobowe zapotrzebowanie dla ponad 2 500 ludzi. Jedno drzewo wytwarza w ciągu roku tlen wystarczający do przeżycia dla 10 osób.

Do zbadanych i mierzalnych oddziaływań drzew na środowisko możemy zaliczyć między innymi:

- Oczyszczanie powietrza poprzez redukcję zanieczyszczeń pyłowych i gazowych, w tym metali ciężkich oraz pochłanianie dwutlenku węgla. Drzewa uwalniają również substancje lotne o właściwościach bakteriobójczych, poprawiających oddychanie i krążenie.
- Ograniczenie hałasu i zmniejszanie jego dokuczliwości poprzez tworzenie naturalnych ekranów dźwiękochłonnych.
- Korzyści dla gospodarki wodnej polegające m.in. na zabezpieczaniu przed powodzią, dzięki ograniczeniu spływu wód gruntowych oraz przechwytywaniu wody w czasie opadów. Kolejny dobroczynny wpływ drzew w tym zakresie, to filtrowanie wód podziemnych dzięki oczyszczeniu ich z metali ciężkich i innych szkodliwych składników.
- Obniżenie temperatury podczas dokuczliwych upałów przez ocienianie i ewapotranspirację (wyparowywanie wody przez liście). Źródła podają, iż efekt chłodzący dużego drzewa jest równoważny wydajności 5 klimatyzatorów pracujących 20 h/dobę.

- Osłona przed wiatrem na otwartych przestrzeniach oraz ograniczenie tworzenia się zasp podczas zimowych zawiei. Zbadano również, iż odpowiednio posadzone i pielęgnowane drzewa wokół domu ograniczają koszty ogrzewania o 10-12%.
- Naturalne schronienie dla zwierząt oraz ptactwa. Drzewa i zakrzewienia są siedliskiem licznych gatunków zwierząt oraz owadów. Ich obecność i stan zdrowia ma ogromny wpływ na różnorodność biologiczną środowiska naturalnego.

Drzewa jako baza pożytkowa dla pszczół

Coraz częściej mówi się o masowym ginięciu pszczół. Jedną z przyczyn tego zjawiska jest kurcząca się z roku na rok tak zwana baza pożytkowa, z której mogą korzystać owady. Jest to między innymi wynikiem intensywnej chemizacji rolnictwa i monokultur w uprawach. Z tego względu każde działanie, które powoduje wzrost pożytków dla pszczół jest bardzo cenne. Pożytki pszczele to rośliny potencjalnie mogące dostarczyć nektaru i pyłku kwiatowego. Nektar zawiera cukry i jest pokarmem węglowodanowym dla pszczół, z kolei pyłek kwiatowy zawiera aminokwasy i jest pokarmem białkowym. To właśnie z nektaru kwiatów różnych roślin powstaje miód. W naszej strefie klimatycznej występuje około trzech tysięcy roślin nasiennych, które mogą być dobrym pożytkiem dla pszczół. Wśród nich możemy wyróżnić tzw. główne rośliny pożytkowe, które dostarczają najwięcej pyłku i nektaru, umożliwiając obfite zbiory miodu. Występowanie pożytków determinuje wydajność pasieki – nawet najsilniejsza i najlepsza rodzina pszczela nie wytworzy wiele miodu, jeśli nie będzie miała wokół ula dobrych pożytków. Idealnie byłoby, gdyby rośliny pożytkowe na jednym terenie były zróżnicowane pod względem czasu kwitnienia. Ważne jest, by zbiory trwały przez cały sezon – od wczesnej wiosny aż do późnej jesieni. Do roślin poużytkowych zaliczamy także drzewa liściaste i iglaste, na których bytują mszyce i czerwce wytwarzające spadź. Jedną z możliwości wspomagania naszego pszczelarstwa jest właśnie sadzanie drzew i krzewów miododajnych.

Mając powyższe na uwadze Zarząd Województwa Świętokrzyskiego jako jeden z pierwszych w Polsce już w roku 2020 podjął działania w kierunku realizacji tej ambitnej i niezwykle ważnej dla życia i zdrowia człowieka Strategii realizując własny projekt pn.: „Wsparcie produkcji żywności ekologicznej przez nasadzenia drzew miododajnych,

sposobem na ochronę i poprawę jakości środowiska oraz bioróżnorodności w województwie świętokrzyskim”, który został w całości sfinansowany z własnych środków województwa.

Dla zobrazowania wartości pożytków pszczelich wynikających z nasadzeń drzew i krzewów miododajnych przedstawiamy przykładową wydajność miodową gatunków drzew:

- klon pospolity wydajność miodowa ok. 100 kg/ha,
- lipa drobnolistna wydajność miodowa ok. 200 kg/ha,
- klon tatarski wydajność miodowa ok. 70 kg/ha,
- jarzab pospolity (jarzębina) wydajność miodowa ok. 40 kg/ha,
- ewodia aksamitna wydajność miodowa ok. 200 kg/ha,
- śnieguliczka biała wydajność miodowa ok. 190 kg/ha,
- irga błyszcząca wydajność miodowa od 80 do 300 kg/ha,
- budleja dawida wydajność miodowa od 60 do 200 kg/ha.

W ramach projektu pn.: „Wsparcie produkcji żywności ekologicznej przez nasadzenia drzew miododajnych, sposobem na ochronę i poprawę jakości środowiska oraz bioróżnorodności w województwie świętokrzyskim” rozesłano zaproszenia do udziału do wszystkich gmin województwa świętokrzyskiego oraz do Muzeum Wsi Kieleckiej w Kielcach, a także do Regionalnego Centrum Naukowo-Technologicznego w Podzamczu.

Akces do projektu zgłosiły 62 gminy oraz obie zaproszone jednostki. Efektem realizacji tego pilotażowego projektu jest posadzenie 861 szt. sadzonek drzew miododajnych w tym:

- lipa drobnolistna - 320 szt. sadzonek,
- klon pospolity - 138 szt. sadzonek,
- klon tatarski - 112 szt. sadzonek,
- jarzab pospolity - 60 szt. sadzonek,
- ewodia aksamitna - 44 szt. sadzonek,
- surmia - 129 szt. sadzonek,
- jabłoń rajska - 58 szt. sadzonek,

oraz 1 389 szt. sadzonek krzewów miododajnych w tym:

- śnieguliczka biała - 283 szt. sadzonek,
- irga błyszcząca - 617 szt. sadzonek,

- budleja dawida - 489 szt. sadzonek.

Koszt zakupu sadzonek drzew i krzewów miododajnych przez województwo świętokrzyskie wyniósł 29 486,16 zł brutto. Środki na zakup pochodziły z budżetu województwa.

Projekt pn.: „Wsparcie produkcji żywności ekologicznej przez nasadzenia drzew miododajnych, sposobem na ochronę i poprawę jakości środowiska oraz bioróżnorodności w województwie świętokrzyskim” był projektem pilotażowym, który pokazał, że zapotrzebowanie na działania wspierające bioróżnorodność a szczególnie ochronę owadów zapylających w tym głównie pszczół w naszym regionie jest bardzo duże.

Z uwagi na to i bardzo pozytywny oddźwięk społeczny Zarząd Województwa Świętokrzyskiego postanowił kontynuować we współpracy z jednostkami samorządu terytorialnego województwa świętokrzyskiego oraz wojewódzkimi samorządowymi jednostkami organizacyjnymi projekt nasadzeń drzew i krzewów miododajnych również w roku 2021. Nasadzenia były realizowane na terenach zieleni publicznie dostępnych stanowiących własność JST, które zgłosiły akces do realizacji projektu. Do programu wzorem roku 2020 zaproszono gminy wiejskie lub miejsko-wiejskie (97 gmin) oraz wojewódzkie samorządowe jednostki organizacyjne z terenu województwa świętokrzyskiego.

W drugiej edycji projektu, w roku 2021 nasadzenia drzew i krzewów miododajnych realizowane były przez województwo świętokrzyskie wspólnie z 57 gminami oraz 6 samorządowymi jednostkami organizacyjnymi podległymi Marszałkowi Województwa Świętokrzyskiego. Za kwotę 57 292,92 zł (w tym: 34 375,75 zł - środki własne Województwa oraz 22 917,17 zł - środki pozyskane z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Kiecach) Województwo zakupiło i posadziło wspólnie z podmiotami współrealizującymi projekt 1 598 szt. sadzonek drzew miododajnych w tym:

- lipa drobnolistna - 354 szt. sadzonek,
- klon pospolity - 332 szt. sadzonek,
- klon tatarski - 244 szt. sadzonek,
- jarzab pospolity - 228 szt. sadzonek,
- ewodia aksamitna - 137 szt. sadzonek,
- jabłoń rajska - 303 szt. sadzonek,

oraz łącznie 3056 szt. sadzonek krzewów miododajnych w tym:

- śnieguliczka biała - 470 szt. sadzonek,

- irga błyszcząca - 1 556 szt. sadzonek,
- budleja dawida - 1 030 szt. sadzonek.

W akcję nasadzeń zostały włączone dzieci i młodzież ze szkół z terenu gmin wiejskich i miejsko-wiejskich województwa świętokrzyskiego, co jest znaczącym elementem w edukacji ekologicznej i popularyzacji bioróżnorodności.

W roku 2022 Zarząd Województwa Świętokrzyskiego również zorganizował i zrealizował projekt pn.: „Zakup drzew i krzewów miododajnych przeznaczonych do nasadzeń na terenach zieleni dostępnych publicznie w województwie świętokrzyskim – 2022 r.”. Projekt sfinansowano ze środków Województwa Świętokrzyskiego oraz pozyskano tak jak w roku 2021 dofinansowanie z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Kielcach. Na sfinansowanie zadania Zarząd Województwa przeznaczył 19 364,29 zł z budżetu województwa świętokrzyskiego oraz złożono wnioski o pozyskanie dofinansowania w kwocie 9 680,69 zł z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Kielcach. Łączny budżet projektu określono w wysokości 29 044,98 zł.

Trzecią edycję Projektu nasadzenia drzew i krzewów miododajnych zrealizowano we współpracy Województwa Świętokrzyskiego z 40 gminami oraz 5 samorządowymi jednostkami organizacyjnymi podległymi Marszałkowi Województwa Świętokrzyskiego. W ramach realizacji projektu Województwo zakupiło i przekazało samorządom oraz instytucjom 672 sadzonki drzew miododajnych w tym:

- lipa drobnolistna - 57 szt. sadzonek,
- lipa szerokolistna - 50 szt. sadzonek,
- lipa molkego - 48 szt. sadzonek,
- klon jawor - 58 szt. sadzonek,
- klon pospolity - 75 szt. sadzonek,
- jarzab pospolity - 162 szt. sadzonek,
- śliwa wiśniowa czerwolistna - 222 szt. sadzonek,

oraz 1 650 sadzonek krzewów miododajnych w tym.:

- śnieguliczka biała - 124 szt. sadzonek,
- tawuła szara - 320 szt. sadzonek,
- tawuła japońska - 375 szt. sadzonek,

- irga błyszcząca - 250 szt. sadzonek,
- irga dammera - 284 szt. sadzonek,
- irga szwedzka - 297 szt. sadzonek.

Projekt sadzenia drzew i krzewów miododajnych był szeroko relacjonowany przez media jak również uczestników projektu na stronach internetowych tych podmiotów.

Łącznie w latach 2020 – 2022 zakupiono i posadzono 3 131 szt. sadzonek drzew miododajnych w tym:

- lipa drobnolistna - 731 szt. sadzonek,
- lipa szerokolistna - 50 szt. sadzonek,
- lipa moltkego - 48 szt. sadzonek,
- klon pospolity - 545 szt. sadzonek,
- klon tatarski - 356 szt. sadzonek,
- klon jawor - 58 szt. sadzonek,
- jarzab pospolity - 450 szt. sadzonek,
- ewodia aksamitna - 181 szt. sadzonek,
- surmia - 129 szt. sadzonek,
- jabłoń rajska - 361 szt. sadzonek,
- śliwa wiśniowa czerwonoлистna - 222 szt. sadzonek,

oraz 6 095 szt. sadzonek krzewów miododajnych w tym:

- śnieguliczka biała - 877 szt. sadzonek,
- irga błyszcząca - 2 423 szt. sadzonek,
- irga dammera - 284 szt. sadzonek,
- irga szwedzka - 297 szt. sadzonek,
- budleja dawida - 1 519 szt. sadzonek,
- tawuła szara - 320 szt. sadzonek,
- tawuła japońska - 375 szt. sadzonek.

Na zakupy sadzonek **łącznie** przeznaczono **115 824,06 zł**, z tego 71 767,62 zł pochodziło z budżetu województwa natomiast 44 056,44 zł pozyskano jako dofinansowanie z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Kielcach.

Z uwagi na duże zainteresowanie ze strony gmin i jednostek podległych Marszałkowi Województwa Świętokrzyskiego również w roku bieżącym zaplanowano kontynuację projektu nasadzeń drzew i krzewów miododajnych. Na tegoroczną edycję projektu zaplanowano w budżecie województwa 39 700,00 zł jako wkład wysłany, który będzie powiększony o kwotę dofinansowania z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Kielcach, o które planuje się wystąpić w lipcu 2023 r. po ogłoszeniu przez Fundusz naboru przedmiotowych wniosków o dofinansowanie. Zakładany budżet projektu w 2023 roku wyniesie około 58 000,00 zł.